

SLUŽBA ZA REVIZIJU FINANSIRANJA POLITIČKIH STRANAKA

Na osnovu člana 10. stav (1) Zakona o finansiranju političkih stranaka („Službeni glasnik BiH“, broj 95/12 i 41/16), člana 25. Pravilnika o godišnjim finansijskim izvještajima političkih stranaka („Službeni glasnik BiH“, broj 96/13 i 89/16) i člana 12. Pravilnika o administrativnim procedurama pregleda, kontrole i revizije finansijskih izvještaja političkih stranaka („Službeni glasnik BiH“, broj 103/08), izdajem

IZVJEŠTAJ O PREGLEDU GODIŠNJEG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA ZA 2019. GODINU DEMOKRATSKE FRONTE

Broj: 03-07-6-277/20
Sarajevo, 30. septembar 2021. godine

S A D R Ź A J

MIŠLJENJE REVIZORA.....	3
1. UVOD.....	4
2. PREDSTAVLJANJE POLITIČKE STRANKE.....	4
3. OPIS PREGLEDA I KONTROLE FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA	4
Predmet pregleda i kontrole	5
Cilj pregleda i kontrole	5
Obim pregleda i kontrole	5
4. PRETHODNE KONTROLE I REVIZIJE.....	5
5. NALAZI I PREPORUKE	5
5.1. NALAZI.....	5
5.2. PREPORUKE	8

MIŠLJENJE REVIZORA

Služba za reviziju finansiranja političkih stranaka izvršila je pregled godišnjeg finansijskog izvještaja Demokratske fronte za 2019. godinu.

Rukovodstvo političke stranke je odgovorno za finansijske izvještaje, postupanje stranke u skladu sa odredbama Zakona o finansiranju političkih stranaka i člana 15.10 Izbornog zakona Bosne i Hercegovine, te uspostavljanje efikasnog sistema internih kontrola.

Pregled smo obavili u skladu sa revizijskim standardima primjenjivim na angažmanu u pregledu. Ovi standardi zahtijevaju da planiramo i izvršimo pregled da bi dobili umjerenu pouzdanost da stranka nije značajno kršila odredbe Zakona o finansiranju političkih stranaka.

Pregled je ograničen na kontrolu godišnjeg finansijskog izvještaja političke stranke i primjenu analitičkih procedura na podacima iz finansijskih izvještaja, pa prema tome ne obezbjeđuju pouzdanost koja bi se dobila izvršenom revizijom u prostorijama stranke.

Pregledom godišnjeg finansijskog izvještaja za 2019. godinu, utvrđeno je da je Demokratska fronta prekršila odredbe člana 4. stav (1), člana 11. stav (1) i člana 12. stav (1) i stav (4) Zakona o finansiranju političkih stranaka.

Na osnovu našeg pregleda, odnosno kontrole finansijskog izvještaja, osim gornjih napomena, nismo zapazili ništa značajno što bi ukazalo na nedostatke u finansijskom izvještaju ili na finansiranje ove političke stranke suprotno odredbama Zakona o finansiranju političkih stranaka, niti na finansiranje troškova izborne kampanje suprotno odredbama člana 15.10 Izbornog zakona Bosne i Hercegovine.

1. UVOD

Služba za reviziju finansiranja političkih stranaka izvršila je pregled godišnjeg finansijskog izvještaja Demokratske fronte za 2019. godinu.

Pregled i kontrola finansijskog izvještaja su provedeni u skladu sa članom 25. Pravilnika o godišnjim finansijskim izvještajima političkih stranaka i članom 2. Pravilnika o administrativnim procedurama pregleda, kontrole i revizije finansijskih izvještaja političkih stranaka.

Zbog činjenice da nije obavljena revizija u prostorijama političke stranke, postoji mogućnost da pojedine materijalno značajne greške ne budu otkrivene.

Prema podacima iz godišnjeg finansijskog izvještaja, Demokratska fronta se finansirala iz sljedećih izvora:¹

R/B	Izvori finansiranja	Iznos (KM)	Struktura (%)
1.	Članarina	7.041,00	0,70
2.	Prilozi fizičkih lica (3-a)	34.419,41	3,43
3.	Prilozi pravnih lica (3-b)	0,00	0,00
4.	Prihodi od imovine (3-c)	0,00	0,00
5.	Prihodi od dobiti preduzeća u vlasništvu političke stranke (3-d)	0,00	0,00
6.	Prihodi od poklona (3-e)	8.820,00	0,88
7.	Prihodi iz budžeta (3-f)	952.692,10	94,99
8.	Prihodi od propagande (3-g)	0,00	0,00
I	Ukupni prihodi (1-8)	1.002.972,51	100,00
II	Ostali prihodi i drugo	0,00	0,00
	Izvori finansiranja (I+II)	1.002.972,51	100,00

U godišnjem finansijskom izvještaju stranka je iskazala rashode u ukupnom iznosu od 716.964,78 KM.²

2. PREDSTAVLJANJE POLITIČKE STRANKE

Naziv političke stranke je Demokratska fronta. Skraćeni naziv stranke je DF.

Politička stranka Demokratska fronta BiH registrovana je kod Općinskog suda u Sarajevu, rješenjem broj: 065-0-F1-13-000001 od 24.04.2013. godine. Rješenjem broj: 065-0-F1-14-000011 od 06.05.2014. godine promijenjen je naziv stranke u Demokratska fronta – Željko Komšić. Na osnovu rješenja Općinskog suda u Sarajevu, broj: 065-0-F1-15-000015 od 14.10.2015. godine, politička stranka djeluje pod nazivom Demokratska fronta.

Sjedište političke stranke je u Sarajevu, ulica Radićeva 8.

Lice ovlašteno za zastupanje stranke za 2019. godinu je Željko Komšić, predsjednik.

Lice ovlašteno za podnošenje finansijskih izvještaja za 2019. godinu je Hamed Hodžić.

Prema podacima iz godišnjeg finansijskog izvještaja za 2019. godinu, organizacionu strukturu Demokratske fronte čine:

- Centrala DF,
- 6 kantonalnih odbora i
- 62 općinska odbora.

¹ Podaci o prihodima iz izmjenjenog obrasca 3 (Izvori finansiranja), koji je stranka dostavila uz očitovanje dana 11.03.2021. godine.

² Podaci o rashodima iz izmjenjenog obrasca 4 (Rashodi političke stranke), koji je dostavljen uz očitovanje dana 11.03.2021. godine.

3. OPIS PREGLEDA I KONTROLE FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA

Predmet pregleda i kontrole je godišnji finansijski izvještaj Demokratske fronte za 2019. godinu.

Cilj pregleda i kontrole je da revizor na bazi finansijskog izvještaja pokuša da ustanovi da li je politička stranka u izvještajnom periodu postupala u skladu sa odredbama Zakona o finansiranju političkih stranaka i člana 15.10 Izbornog zakona Bosne i Hercegovine. Ukoliko revizor na bazi kontrole finansijskog izvještaja utvrdi određena kršenja navedenog zakona, ocjenjuje da li je potrebno izvršiti terensku reviziju da bi mogao izraziti mišljenje o tome da li se stranka finansirala u skladu sa Zakonom o finansiranju političkih stranaka.

Obim pregleda i kontrole finansijskog izvještaja Demokratske fronte obuhvata kontrolu i provođenje analitičkih procedura radi utvrđivanja usklađenosti podataka koje je stranka iskazala u finansijskom izvještaju sa odredbama Zakona o finansiranju političkih stranaka, odnosno usklađenosti izvora finansiranja i načina trošenja sredstava.

4. PRETHODNE KONTROLE I REVIZIJE

Služba za reviziju je izvršila pregled i kontrolu godišnjih finansijskih izvještaja Demokratske fronte u periodu od 2013. do 2018. godine, nakon kojih su izdati izvještaji o pregledu sa mišljenjem revizora, nalazima i preporukama revizije.

Nakon izvršene revizije godišnjeg finansijskog izvještaja za 2018. godinu, izdat je Izvještaj o reviziji sa mišljenjem revizora, nalazima revizije i preporukama stranci da finansijska sredstva obezbijedena za finansiranje stranke troši u skladu sa svojim programom i statutom, da poslovne knjige vodi u skladu sa računovodstvenim propisima, odnosno da uspostavi i vodi pravilne, pravovremene i potpune evidencije o novčanim tokovima, prihodima, rashodima i obavezama, kao pretpostavku za pravilno finansijsko izvještavanje, da finansijske izvještaje koje podnosi Centralnoj izbornoj komisiji Bosne i Hercegovine popunjava u skladu sa Pravilnikom o godišnjim finansijskim izvještajima političkih stranaka, da definiše postupke i procedure internih kontrola u vezi sa procesom trošenja finansijskih sredstava stranke, da poštuje i druge propise, prevashodno poreske i propise o poslovanju gotovim novcem. Takođe je preporučeno da vodi pomoćne knjige obaveza prema dobavljačima na pravilan način, te da izvrši usaglašavanje obaveza sa dobavljačima i provede odgovarajuća knjiženja u poslovnim knjigama, da vrši redovan popis imovine i obaveza u skladu sa računovodstvenim propisima, da članarinu naplaćenu u gotovom novcu evidentira kroz blagajnički izvještaj i da sadržaj potvrde o primljenoj članarini i priložima od fizičkih i pravnih lica uskladi sa odredbama člana 6. Pravilnika o godišnjim finansijskim izvještajima političkih stranaka.

Nerealizovane preporuke:

Na osnovu uočenih nedostataka u godišnjem finansijskom izvještaju za 2019. godinu, utvrđeno je da politička stranka nije ispoštovala date preporuke revizije.

5. NALAZI I PREPORUKE

5.1. NALAZI

a) Demokratska fronta prekršila je odredbe člana 4. stav (1) Zakona o finansiranju političkih stranaka.

U izmjenjenim obrascima godišnjeg finansijskog izvještaja stranka je iskazala ukupne troškove u iznosu od 716.964,78 KM.

Stranka je svom Finansijskom planu za 2019. godinu planirala ukupne troškove u iznosu od 1.932.980,81 KM. U okviru finansijskog plana stranka je planirala sredstva za povrat pozajmica u iznosu od 100.000,00 KM, kao i sredstva za obaveze prema dobavljačima za izbornu kampanju 2018. godine.

U postupku kontrole utroška sredstava, planirana sredstva su komparirana sa troškovima evidentiranim u poslovnim knjigama stranke, odnosno Bruto bilansom stranke.

Uvidom u plan utroška sredstava utvrđeno je da je stranka neke troškove ostvarila u većem iznosu od planiranih, dok neke troškove nije uopšte planirala, te su utvrđene i manjkavosti samog plana. Finansijski plan je sačinjen na način da ne obezbjeđuje dovoljnu transparentnost utrošenih sredstava, niti poređenje troškova.

Služba za reviziju je utvrdila da je stranka finansijska sredstva u iznosu od 51.597,04 KM utrošila mimo utvrđenog finansijskog plana za 2019. godinu, i to:

- Demokratska fronta u planu utroška sredstava za 2019. godinu nije planirala humanitarne rashode, troškove reprezentacije u zemlji, troškove platnog prometa i troškove obezbjeđenja i troškovi kazni, a iste je ostvarila u iznosu od 28.350,32 KM.

Uvidom u poslovne knjige utvrđeno je da su humanitarni rashodi iznosili 6.098,41 KM, troškovi reprezentacije u zemlji 4.933,81 KM, troškovi platnog prometa 3.295,08 KM, troškovi obezbjeđenja 1.375,82 KM i troškovi kazni 12.647,20 KM.

- Stranka je prekoračila planirane troškove knjigovodstvenih usluga, troškove kancelarijskog materijala, troškove zakupa poslovnih prostora, režijske troškove (ptt troškove, troškove električne energije, troškove grijanje i troškove komunalnih usluga)³ i troškove voznog parka (gorivo i mazivo, popravke, održavanja i registracije) u ukupnom iznosu od 23.246,72 KM, kako slijedi: troškove knjigovodstvenih usluga za 605,00 KM, troškove kancelarijskog materijala u iznosu od 4.433,04 KM, troškove zakupa poslovnih prostora u iznosu od 16.602,76 KM i režijske troškove u iznosu od 1.605,92 KM.

Sve navedeno ukazuje da je Demokratska fronta prekršila odredbe člana 4. stav (1) Zakona o finansiranju političkih stranka jer nije sačinila program utroška sredstava na način kojim bi se obezbijedila potpuna transparentnost planiranog trošenja sredstava, te je finansijska sredstva utrošila mimo utvrđenog finansijskog plana za 2019. godinu.

b) Demokratska fronta prekršila je odredbe člana 11. stav (1) i člana 12. stav (1) i stav (4) Zakona o finansiranju političkih stranaka.

Pregledom godišnjeg finansijskog izvještaja, utvrđeno je da Demokratska fronta nije u poslovnim knjigama uspostavila pravovremene, potpune i pravilne evidencije o prihodima, rashodima i obavezama, čime je prekršila odredbe člana 11. stav (1) i člana 12. stav (1) Zakona o finansiranju političkih stranaka.

Demokratska fronta nije popunila obrasce godišnjeg finansijskog izvještaja za 2019. godinu u skladu sa odredbama Pravilnika o godišnjim finansijskim izvještajima političkih stranaka (u daljem tekstu: Pravilnik), čime je prekršila odredbe člana 12. stav (4) Zakona o finansiranju političkih stranaka.

- (1) Podaci o ukupnim prihodima i rashodima koje je stranka iskazala u godišnjem finansijskom izvještaju ne odgovaraju podacima iz Godišnjeg obračuna za 2019. godinu i podacima iz Bruto bilansa za period 01.01.-31.12.2019. godine.

Nakon očitovanja na Preliminarni izvještaj, u izmjenjenim obrascima godišnjeg finansijskog izvještaja, Demokratska fronta je iskazala ukupne prihode u iznosu od 1.002.972,51 KM, dok je u Godišnjem obračunu za 2019. godinu i Bruto bilansu iskazala prihode u iznosu od 1.002.814,85 KM. Takođe, stranka je ukupne rashode u izmjenjenim obrascima godišnjeg finansijskog izvještaja iskazala u iznosu od 716.964,78 KM, dok je u Godišnjem obračunu za 2019. godinu i Bruto bilansu iskazala ukupne rashode u iznosu od 821.229,12 KM.

---

³ Stranka je režijske troškove (ptt troškovi, troškove električne energije, troškove grijanje i troškove komunalnih usluga) planirala u jednom iznosu, tj. nije planirala iznos troškova za svaki navedeni trošak pojedinačno.

- (2) Stranka u poslovnim knjigama nije uspostavila pravilne evidencije o prihodima iz budžeta.

Stranka je u finansijskom izvještaju prihode iz budžeta iskazala u iznosu od 952.692,10 KM, dok je u poslovnim knjigama ovu vrstu prihoda evidentirala u iznosu od 961.095,89 KM. Stranka je u okviru prihoda iz budžeta, pored novčanih uplata, evidentirala i nenovčane donacije koje ostvarila po osnovu besplatnog korištenja poslovnih prostora a koji su vlasništvo općina.

Pored navedenog, utvrđeno je i to da Demokratska fronta nije uspostavila pravilne evidencije o prihodima iz budžeta općina i kantona. Stranka je u poslovnim knjigama evidentirala prihode iz budžeta općina na jednom analitičkom kontu⁴, odnosno nije uspostavila evidenciju o prihodima za svaku općinu pojedinačno. Na isti način je evidentirala i prihode iz budžeta kantona.⁵

- (3) Služba za reviziju je utvrdila da je stranka zbog neblagovremenih evidencija iskazala pogrešne podatke o rashodima u obrascima finansijskog izvještaja, čime je prekršila odredbe člana 21 i 22. Pravilnika.

- Na osnovu finansijske dokumentacije, utvrđeno je da stranka nema tačne podatke o svojim troškovima i obavezama.

Stranka je u okviru troškova ostalih zakupnina u 2019. godini evidentirala račun JU "Centar za kulturu Općine Travnik" iz 2016. godine u iznosu od 200,00 KM, a u okviru troškova reklame i propagande stranka je evidentirala račun iz 2018. godine dobavljača Radio „Preporod“ Odžak u iznosu od 200,00 KM, koji se odnose na troškove kampanje iz 2018. godine.

Takođe, uvidom u račune „Print design“ doo utvrđeno je da su izdati od strane dobavljača u 2019. godini, a odnose se na kampanju 2018. godine.

Stranka je troškove kampanje iz 2018. godine u poslovnim knjigama evidentirala kao troškove tekućeg perioda, što ukazuje da ne vodi pravilne i ažurne evidencije o svojim troškovima i obavezama.

Nakon Preliminarnog izvještaja stranka je izvršila ispravku obrasca 4.2 (troškovi kampanje), odnosno iz istog je isključila troškove kampanje koji su se odnosili na 2018. godinu u iznosu od 316.040,05 KM,⁶ ali iste nije iskazala u okviru režijsko-administrativnih troškova kao rashode iz ranijih godina.

- Demokratska fronta nije evidentirala troškove zakupa poslovnog prostora za OO Hadžići u iznosu od 1.800,00 KM, OO Centar Sarajevo u iznosu od 2.808,00 KM, OO Donji Vakuf u iznosu od 691,20 KM, OO Novo Sarajevo u iznosu od 2.160,00 KM, OO Novi Grad Sarajevo u iznosu od 1.800,00 KM i OO Bosanska Krupa u iznosu od 1.620,00 KM.

- (4) Stranka nije uspostavila potpune i pravilne evidencije o ukupnim obavezama i obavezama prema svakom dobavljaču pojedinačno, odnosno nije vodila pomoćne knjige u skladu sa računovodstvenim propisima. U finansijskom izvještaju stranka je iskazala ukupne obaveze u iznosu od 828.185,42 KM, dok ukupne obaveze u poslovnim knjigama iznose 849.144,30 KM.

Uvidom u analitičke evidencije obaveza prema dobavljačima utvrđene su pretplate kod nekih dobavljača, kao i to da je stranka na analitičkoj kartici dobavljača kumulativno iskazala početno stanje obaveza prema dobavljačima dan 01.01.2019. godine u iznosu od 977.777,60 KM, a da

---

⁴ Konto 4112

⁵ Analitička kartica konta 4111.

⁶ Stranka je pored troškova kampanje za prijevremene izbore u godišnjem finansijskom izvještaju bila iskazala i plaćanje obaveze iz ranijih godina za troškove kampanje, te račune Print design d.o.o..

iste nije prenijela kao početno stanje na analitičkim kontima dobavljača, te se iz tog razloga javljaju preplate kod pojedinih dobavljača u 2019. godini.

- U godišnjem finansijskom izvještaju stranka je iskazala obavezu prema dobavljaču „Ascanius Media“ d.o.o (raniji naziv: Direct Media) u iznosu od 694.458,96 KM, što odgovara podacima koje je dostavio dobavljač.
Međutim, stranka je u poslovnim knjigama na analitičkoj kartici dobavljača „Ascanius Media“ d.o.o iskazala preplatu u iznosu od 220.000,00 KM. Uvidom u analitičku karticu potraživanja Direct Media od Demokratske fronte utvrđeno je da Direct Media potražuje sredstva sa 31.12.2019. godine u iznosu od 694.458,96 KM, odnosno stranka na analitičkoj kartici navedenog dobavljača nema evidentirano početno stanje (dug iz 2018. godine) u iznosu od 914.458,96 KM.

Troškovi izborne kampanje

Demokratska fronta je učestvovala na Prijevremenim izborima za načelnika Općine Bosanski Petrovac. Prema odredbama člana 15.10 Izbornog zakona Bosne i Hercegovine politička stranka za potrebe izborne kampanje ne smije potrošiti više od 0,30 odnosno 0,20 KM⁷ po biraču u svakom izbornom krugu, prema broju birača koje je objavila Centralna izborna komisija BiH. Prema podacima Centralne izborne komisije BiH, a na osnovu broja birača, stranka je u svrhu izborne kampanje za Prijevremene izbore za načelnika Općine Bosanski Petrovac mogla potrošiti sredstva u iznosu od 1.999,20 KM. Demokratska fronta je u godišnjem finansijskom izvještaju za 2019. godinu iskazala troškove propagande u iznosu od 245,70 KM.⁸

5.2. PREPORUKE

Preporučuje se Demokratskoj fronti da se pridržava odredaba Zakona o finansiranju političkih stranaka, a posebno na osnovu uočenih nedostataka se preporučuje:

- *da finansijska sredstva obezbijedena za finansiranje stranke troši u skladu sa svojim programom i statutom,*
- *da poslovne knjige vodi u skladu sa računovodstvenim propisima, odnosno da uspostavi i vodi pravilne, pravovremene i potpune evidencije o prihodima, rashodima i obavezama, kao pretpostavku za pravilno finansijsko izvještavanje,*
- *da finansijske izvještaje koje podnosi Centralnoj izornoj komisiji Bosne i Hercegovine popunjava u skladu sa Pravilnikom o godišnjim finansijskim izvještajima političkih stranaka,*

Imajući u vidu ranije date preporuke, koje stranka nije ispoštovala, preporučuje se stranci i:

- *da vodi pomoćne knjige obaveza prema dobavljačima na pravilan način, te da izvrši usaglašavanje obaveza sa dobavljačima i provede odgovarajuća knjiženja u poslovnim knjigama.*

---

⁷ Član 15.10 stav (2) propisuje da se maksimalno dozvoljeni iznos za finansiranje izborne kampanje izračunava što se broj glasača u svojim izbornim jedinicama u kojima politički subjekt ima kandidatsku listu ili kandidata pomnoži sa: 30 feninga za načelnika opštine odnosno gradonačelnika i za članove skupštine opštine, članove Narodne skupštine RS i Predstavničkog doma Parlamenta FBiH, članove Parlamentarne skupštine BiH, člana Predsjedništva BiH, predsjednika i potpredsjednika RS, odnosno 20 feninga za izbore za članova kantonalnih skupština.

⁸ Na zahtjev Centralne izborne komisije BiH da dostavi račune troškova propagande za prijevremene izbore za načelnika Općine Bosanski Petrovac stranka je dostavila račun dobavljača Margo broj 170/19 u iznosu od 245,70 KM.

KOMENTAR:

Politička stranka Demokratska fronta se očitovala na nalaze revizije i mišljenje revizora dato u Preliminarnom izvještaju o pregledu godišnjeg finansijskog izvještaja za 2019. godinu.

U očitovanju stranka je dostavila dodatnu dokumentaciju i korigovane obrasce godišnjeg finansijskog izvještaja.

Pored toga, stranka je u očitovanju istakla da je dana 16.10.2020. godine uz dodatnu dokumentaciju dostavila i izmjene i dopune finansijskog plana utroška sredstava za 2019. godinu.

Uvidom u isti utvrđeno je da je stranka imala obavezu dostaviti odmah nakon usvajanja, te navedene izmjene nisu uzete u razmatranje.

Služba za reviziju je uvažila sve argumentovane primjedbe stranke, te je koriovala nalaze revzije iz Preliminaranog izvještaj o pregledu.

Šef Odsjeka za revizijske poslove

Sanja Tošović

Revizor

Veliborka Kenjić

Pomoćnik revizora

Anela Burdžović Kapić

Šef Službe za reviziju

Mr sc. Hasida Gušić